

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет по славянски филологии

Специалност:

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

СЛАВЯНСКА ФИЛОЛОГИЯ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

A	3	2	8
---	---	---	---

Руска литература на XX и XXI век

Преподавател: доц. д-р Галина Петкова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	20
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	40
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	40 %
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	60 %

Анотация на учебната дисциплина:

„Руска литература от ХХ-ХХІ век“ е задължителна дисциплина според учебния план на специалността Славянска филология, която се чете с хорариум 45 часа лекции и 15 часа семинарни упражнения в рамките на петия семестър на магистърската степен и завършва с изпит.

Курсът има за цел да представи актуален български поглед към водещи тенденции и персоналии в руската литература от ХХ и първите десетилетия на ХХІ век в контекста на историческото и културното развитие на Русия през ХХ век и на фона на онаследената традиция от „Златния век“ и западноевропейската художествена практика. Хронологично формулираното заглавие изисква студентите да бъдат запознати с различните подсистеми и текстови масиви (руски неореализъм, модернизъм, авангард, социалистически реализъм, емигрантска литература, руски постмодернизъм, руската литература в края на ХХ век – началото на ХХІ век), литературни групировки и обединения, тяхното възникване и динамика, идеологически основания и естетически платформи, които създават вътъка на рускоезичния литературен процес в изучавания период. Изведени са фигури на творци, които към днешна дата могат да бъдат смятани за значими и „канонични“ в руското литературно развитие на ХХ век.

В рамките на семинарните занятия се обсъждат емблематични творби, интерпретациите на които допълват и задълбочават очертаните по време на лекциите проблеми и тенденции.

Предварителни изисквания:

Базова терминология и усвоени знания по: увод в теория на литературата, увод в общото езикознание, руска класическа литература.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

--

Очаквани резултати:

Със завършване на курса студентите ще придобият знания за рускоезичната литература от XX и първите десетилетия на XXI век и ще надградят получената представа за руското литературно развитие през XIX век.

Успешно завършилите дисциплината студенти ще овладеят литературоведски компетенции, като развият умения и демонстрират способности да анализират и коментират художествени текстове и културни явления през призмата на различни теоретични похвати, да превеждат и интерпретират руска художествена и философска литература, да откриват типологични връзки между българската, руската, западноевропейската и славянските литератури, да осъществяват самостоятелни изследвания в областта на компаративистиката, имагологията и други научни направления, характерни за филологическата традиция на Софийския университет.

Студентите ще могат да прилагат придобитите умения в тяхната бъдеща работа на преподаватели, преводачи, редактори, съставители, в издателската и журналистическата практика, както и във всички дейности, за осъществяването на които е необходима висока (обща) култура, рефлексия и критично мислене.

Учебно съдържание

Лекции

№	Тема:	Хорариум
1	Руската литература от XX век през призмата на българската литературоведска русистика: рецепция, изучаване, традиции на преподаване в Софийския университет. Периодизация, подсистеми, художествени парадигми. Руската литература в края на XIX и началото на XX век: между класичността и модерността. Естетически преломи / търсения, жанрови, тематични, етически промени, дискурсивни стратегии. Културното явление „Сребърен век“.	3 часа
2	Реализмът в руската литература в края на XIX – началото на XX век. „Неореализъм“: институционализация, издания, представители. Прозата на Леонид Андреев. Творчеството на Иван Бунин.	3 часа
3	Руски модернизъм (I). Руски символизъм. Програми и практики. „Стари“ символисти: между религиозността и естетиката (Дмитрий Мережковски, Зинаида Гипиус, Валерий Брюсов, Константин Балмонт). „Млади“	3 часа

	символисти (теоретизациите на Вячеслав Иванов, творчеството на Александър Блок и Андрей Бели).	
4.	Руски модернизъм (II). „Кризата на символизма“. Руски акмеизъм. Институционализация, програма, фигури (Николай Гумилев, Осип Манделщам). Поезията на Ана Ахматова от акмеистичния период.	2 часа
5.	Руски авангард (I). Руски футуризм. Групи, поетически декларации, издания. Егофутуризм (Игор Северянин). Кубофутуризм (Владимир Маяковски). Заумният език на Велемир Хлебников. Руски формализъм.	4 часа
6	Руски авангард (II). „1917 година“ като социален, антропологичен и езиков експеримент. Руски абсурдизъм. ОБЕРИУ (Обединение за реално изкуство). Творчеството на Даниил Хармс.	3 часа
7.	Литература на руската емиграция от XX век. „Вълни“ на емиграцията. Руска емиграция в България (1919–1940): профилът на София като емигрантски център. Емиграция и метрополия – сходства и различия в литературните процеси. Марина Цветаева – между текста на живота и текста на литературата.	3 часа
8.	Тенденции в прозата на руската емиграция от първата вълна. „Руските романи“ на Владимир Набоков.	3 часа
9.	Социалистически реализъм и соцреалистически канон. Съветска литература. Николай Островски (романът „Как се каляваше стоманата“). Творчеството на Михаил Шолохов.	3 часа
10.	Утопия и дистопия в руската литература от XX век. Утопия и идеология. Романът „Ние“ на Евгений Замятин. Творчеството на Андрей Платонов (повестта „Изкопът“, романът „Чевенгур“).	3 часа
11.	„Забранена“ литература. Творчеството на Михаил Булгаков („Кучешко сърце“, „Фаталните яйца“, романът „Майстора и Маргарита“, драматургия). Творчеството на Борис Пастернак (лирически книги, романът „Доктор Живаго“).	4 часа
12.	Дисидентско движение в СССР. „Лагерна“ литература. Творчеството на Александър Солженицин („Един ден на Иван Денисович“, „Архипелаг ГУЛАГ“, „Нобелова лекция“). „Колимски разкази“ на Варлам Шаламов.	2 часа
13.	Творчеството на Йосиф Бродски.	3 часа
14.	Руски постмодернизъм (Венедикт Ерофеев, Андрей Битов, Виктор Ерофеев, Владимир Сорокин, Виктор Пелевин, Людмила Петрушевска, Татяна Толстая и др.).	3 часа
15.	Тенденции в развитието на руската литература от края на XX век и началото на XXI век. Мултилитературност.	3 часа

	Творчеството на Борис Акунин („Статски съветник“, „Азazel“, „Левиафан“), Михаил Шишкин („Венерини коси“), Мария Степанова („Памет за паметта“), Сергей Лебедев („Предел на забравата“) и др. Литература и информационни технологии.	
--	---	--

Учебно съдържание

Семинарни упражнения

№	Тема:	Хорариум
1.	Прозата на Иван Бунин („Село“, „Суходол“, „Господинът от Сан Франциско“, „Братя“).	1 час
2.	Творчеството на Леонид Андреев („Червен смях“, „Юда Искаротски“).	1 час
3.	Поезия на руския символизъм: Александър Блок („Стихове за Прекрасната дама“, „Непознатата“, „На куликовското поле“, „Дванадесетте“).	1 час
4.	Поезия на руския акмеизъм: Ана Ахматова (лирическите книги „Вечер“, „Броеница“, „Бяло ято“).	1 час
5.	Руски авангард (I): кубофуризм. Поезията на Владимир Маяковски („Облак в гащи“).	1 час
6.	Руски авангард (II): ОБЕРИУ. Творчеството на Даниил Хармс („Случай“).	1 час
7.	Владимир Набоков. Романи („Защитата Лужин“ / „Дар“ / „Покана за екзекуция“).	2 часа
8.	Андрей Платонов. Повестта „Изкопът“ (или романът „Чевенгур“).	2 часа
9.	Михаил Булгаков. Романът „Майстора и Маргарита“.	2 часа
10.	Борис Пастернак. Романът „Доктор Живаго“.	1 час
11.	Нобелови лекции за литература: Александър Солженицин, Йосиф Бродски.	1 час
12.	Руски постмодернизъм. Съвременен литературен процес. Автор по избор от посочените в т. 13 и 14 на учебното съдържание на лекциите.	1 час

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Руската литература в края на XIX и началото на XX век: между класичността и модерността. Неореализъм. Прозата на Леонид Андреев.
2.	Прозата на Иван Бунин.
3.	Руски символизъм. Програми и практики. „Стари“ символисти (Зинаида Гипиус, Константин Балмонт). „Млади“ символисти (Александър Блок).

4.	Руски акмеизъм. Институционализация, програми, фигури. Поезията на Ана Ахматова от акмеистичния период.
5.	Руски футуризм. Егофутуризм (Игор Северянин). Кубофутуризм (Владимир Маяковски).
6.	Руски абсурдизъм. ОБЕРИУ (Обединение за реално изкуство). Творчеството на Даниил Хармс.
7.	Социалистически реализъм и соцреалистически канон. Съветска литература. Романът на Николай Островски „Как се каляваше стоманата“. Творчеството на Михаил Шолохов.
8.	Литература на руската емиграция от XX век. „Вълни“ на емиграцията. Руска емиграция в България (1919–1940). Марина Цветаева – между текста на живота и текста на литературата.
9.	„Руските романи“ на Владимир Набоков
10.	Утопия и дистопия в руската литература от XX век. Романът „Ние“ на Евгений Замятин. Повестта „Изкопът“ / романът „Чевенгур“ от Андрей Платонов.
11.	„Забранена“ литература. Творчеството на Михаил Булгаков.
12.	„Забранена“ литература. Творчеството на Борис Пастернак.
13.	„Лагерна“ литература. Творчеството на Александър Солженицин.
14.	Йосиф Бродски: поезия, есеистика.
15.	Руски постмодернизъм. Венедикт Ерофеев (повестта „Москва – Петушки“), или автор и текст по избор (Андрей Битов, Виктор Ерофеев, Владимир Сорокин, Виктор Пелевин, Людмила Петрушевска, Татьяна Толстая и др.).
16.	Мултилитературност в рускоезичния литературен процес на XXI век (автор по избор).

Библиография

Основна:

Руска литература XIX и XX век. Университетски учебник. Р. Евтимова, Р. Божанкова и др. Пловдив: Хермес, 2002.

Руска литературна класика. Съст.: Петко Троев. Христоматия. Т. III и IV. София: Булвест 2000, Тилиа, 1996, 1998.

Руска модерна поезия. Христоматия. Велико-Търново, 1994 (или която и да е христоматия на руски език със заглавие „Русская литература конца XIX – начала XX века“).

История русской литературы XX века: Серебряный век. Под редакцией Жоржа Нива, Ильи Сермана, Виторио Страды и Ефима Эткинда. Москва: Издательская группа „Прогресс“, 1995.

История русской литературы XX века (20–50-е годы): Литературный процесс. Учебное пособие. Ред. коллегия Авраменко А. П. и др. Москва: Издательство Московского университета, 2006.

История русской литературы XX века (20–90-е годы): Основные имена. Учебное пособие для филологических факультетов университетов. Отв. Редактор С .

И. Кормилов. 2-е изд., исправленное и дополненное. Москва: Издательство Московского университета, 2008.

Лейдерман Н. Л., Липовецкий М. Н. Современная русская литература. 1950-е – 1990-е годы. В 2-х томах. Москва: Академия, 2003. Том 1 (1953–1968). Том 2 (1968–1990).

Липовецкий, Марк. ПАРАЛОГИИ: Трансформации (пост)модернистского дискурса в русской культуре 1920–2000-х годов. Москва: Новое литературное обозрение, 2008; https://royallib.com/book/lipovetskiy_mark/paralogii.html

Русская литература в 4-х тт. Том 4. Литература конца XIX — начала XX века (1881–1917). Гл. редактор Н. И. Пруцков. Академия Наук СССР. Институт Русской Литературы (Пушкинский дом). Ленинград: Наука, Ленинградское отделение 1983; <https://www.e-reading.club/book.php?book=111902>

Допълнителна:

Антология на руската поезия XII–XXI век. В превод на Кирил Кадийски. София: Нов Златорог, 2012.

Бердяев, Николай. Руската идея. Основни проблеми на руската мисъл през XIX в. и в началото на XX в. Велико Търново: Фабер, 2001.

Геллер, Михаил. А. Платонов в поисках счастья. 2 изд. Москва: МИК, 1999; http://platonovseminar.com/personal_page.php?id=19

Божанкова, Ренета. Постмодернистичният руски текст. София: Факел, 2001.

Ерофеев, Виктор. Метароман Набокова: Владимир Набоков. Собрание сочинений в 4-х тт. Том I. Москва: Правда, 1990.

Жирмунски, Виктор. Ана Ахматова; http://liternet.bg/publish18/v_zhirmunski/ahmatova.htm (14.09.2006)

Звезданов, Николай. В света на *Майстора и Маргарита*. София: Унив. издателство „Св. Климент Охридски“, 1993.

Казакова, Светлана. Руски модернизъм: авангард. Шумен: Глаукс, 1993.

Костова-Панайотова, Магдалена. Руският поетически авангард през XX век: Теория и практика. Благоевград : Унив. изд. Неофит Рилски, 2010.

Крепс, Михаил. О поэзии Иосифа Бродского. Ardis Publishers, Ann Arbor, 1984; <http://lib.ru/BRODSKIJ/kreps.txt>

Лосев, Лев. Йосиф Бродски. София: Рива, 2009.

Марков, Георги. Драмата на Пастернак. – В: Нови задочни репортажи за България, 1991; <https://chitanka.info/text/24354-dramata-na-pasternak-i;> <https://chitanka.info/text/24355-dramata-na-pasternak-ii.>

Можейко, Едвард. Социалистическият реализъм. Теория. Развитие. Упадък. София: Ун. изд. „Св. Климент Охридски“, 2009.

Нефагина, Галина. Русская проза конца XX века. М., 2005.

Петкова, Галина. Марина Цветаева в Борисоглебия: между писането и живеенето; <http://liternet.bg/publish10/gpetkova/mcvetaeva.htm>

Погледи към Бродски. – В: Литературен вестник 22–28.06.2016, брой 75, с. 9–14.

Ревзина, О. Г. Безмерная Цветаева. Опыт системного описания поэтического идиолекта. Москва: Дом-музей Марины Цветаевой, 2009.

Троев, Петко. Руски модернизъм. Енциклопедичен речник. София: Труд, 2004

Цветков, Лазар. Духовните търсения на Пастернак. – В: Литературна мисъл. 1990, № 9.

Черняк, Мария. Современная русская литература: учебное пособие. Москва: Форум – Сага, 2008.

Чудакова, Мариета. Михаил Булгаков. Живот и творчество. София: Наука и изкуство, 1988.

Чупринин, Сергей. Русская литература сегодня. Путеводитель. Москва: Олма-Пресс, 2003; <https://books.google.bg>

Шевеленко, Ирина. Литературный путь Цветаевой: Идеология-поэтика-идентичность автора в контексте эпохи. Москва.: Новое литературное обозрение, 2002; <https://books.google.bg>

Эпштейн, Михаил. Постмодернизм в России. Москва: Издательство Р. Элинина, 2000; <http://www.twirpx.com/file/284300/>

Epstein, Mikhail, Alexander Genis, Slobodanka Vladiv-Glover. Russian Postmodernism: New Perspectives on Post-Soviet Culture. New York, Oxford: Berghahn Books, 1999; http://www.emory.edu/INTELNET/book_rus_postmod.html.

Russian Literature since 1991. Edited by Evgeny Dobrenko, Mark Lipovetsky. Cambridge University Press, 2015

Stone, Jonathan. Historical Dictionary of Russian Literature (Historical Dictionaries of Literature and the Arts). The Scarecrow Press, Lanham, 2013; <https://books.google.bg>

Terras, Victor. A History of Russian Literature. London-New York, 1991.

Сайтове:

<https://literaturesviat.com/>

<http://litenet.bg/>

<http://www.bglibrary.net/>

<http://www.slovo.bg/>

<http://www.ruthenia.ru>

Дата:

20 октомври 2024 г.

Съставил:

доц. д-р Галина Петкова

Програмата е актуализирана на катедрен съвет, протокол № 01 от 23.10.2024 г.

Учебната програма е приета с протокол № 10 на ФС на ФСФ от 2024 г.